

**VU, LLTI IR LMTA ETNOLOGIJOS DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO
SANDAS**

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka), kodas	Institucija	Padalinys
BALTŲ RELIGIJOS ARCHEOLOGIJA	Etnologija 07H; Archeologija H340	VU Komunikacijos fakultetas	Muzeologijos katedra
Studijų būdas	Valandų skaičius	Studijų būdas	Valandų skaičius
paskaitos:	10	konsultacijos:	10
savarankiškas darbas:	170	seminarai:	10
Kreditų skaičius:	7,5		
Dalyko anotacija			
<p>Dalyko tikslas – supažindinti su baltų religijos ir mitologijos tyrimo metodais, suteikti pamatines žinias apie archeologinius šaltinius, reikalingus religijai tirti. Kurse pristatoma Vakarų Europos ir Skandinavijos šalių teorinė bei praktinė patirtis. Daug dėmesio skiriama senovės gyvenviečių, ūkinių ir laidojimo vietų tyrimų rezultatų analizei baltų religijos ir mitologijos šviesoje, nagrinėjamas ornamentas, simbolinės daiktų ir su jais atliekamų veiksmų reikšmės. Dėmesio taip pat skiriama rytų Baltijos šalyse esantiems baltų kulto paminklams ir jų tyrinėjimams.</p>			
<p>Dalyko siekiniai ir kompetencijos: Atskleisti religijos archeologijos sampratą ir supažindinti su šios teorinės prieigos galimybėmis baltų kultūros tyrimuose; seminaruose numatoma nagrinėti konkrečius šaltinius, ugdyti tyrėjų įgūdžius.</p>			
<p>Kurso turinys: Religijos archeologijos samprata ir teorija. Religijos archeologija Lietuvoje ir Latvijoje. Įvadas į baltų religijos ir mitologijos studijas: LDK religija iki 1387/1413 m.; baltų religija ir krikščionybė. Įvadas į baltų religijos archeologiją: erdvė, laikas, medžiagos; gyvieji, mirusieji, gyvūnai; daiktai, ornamentai, veiksmai. Gyvenviečių archeologija baltų religijos ir mitologijos šviesoje. Ūkinių vietų archeologija baltų religijos ir mitologijos šviesoje. Laidojimo vietų archeologija baltų religijos ir mitologijos šviesoje. Kulto vietų archeologija: šventi kalnai, miškai, vandenys, šventieji akmenys.</p>			
Literatūra			
<p>Pagrindinė literatūra:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Belief in the Past. Theoretical Approaches to the Archaeology of Religion</i>, eds. David S. Whitley & Kelley Hays-Gilpin, Walnut Creek, CA, 2008. 2. Bradley R. <i>An Archaeology of Natural Places</i>, London and New York, 2000. 3. Bradley R. <i>Ritual and Domestic Life in Prehistoric Europe</i>, London and New York, 2005. 4. Greimas A. J. <i>Tautos atminties beiėškant. Apie dievus ir žmones</i>, Vilnius-Chicago, 1990. 5. Vaitkevičius V. <i>Alkai. Baltų šventviečių studija</i>, Vilnius, 2003. 			
<p>Papildoma literatūra:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gimbutienė M. <i>Senoji Europa</i>, Vilnius, 1996. 2. Hodder I. <i>Praeities skaitymas</i>, Vilnius, 2000. 3. Insoll T. <i>Archaeology, Ritual, Religion</i>, London and New York, 2004. 4. <i>Old Norse Religion in Long-term Perspectives. Origins, Changes, and Interactions</i>, eds. A. Andrén, K. Jennbert & C. Raudvere, Lund, 2006. 5. Pearson M. P. <i>The Archaeology of Death and Burial</i>, Sparkford, 1999. 			

Konsultuojantys dėstytojai: vardas, pavardė, mokslo laipsnis	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus (2011–2015 m.)
Dr. Vyktas Vaitkevičius	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pirkapiai lietuvių prigimtinės kultūros lauke, <i>Liaudies kultūra</i>, 2015, Nr. 1, p. 38–47. 2. The Outlines of Ancient Baltic Culture, <i>The Lithuanian Millennium. History, Art and Culture</i>, eds. M. Iršėnas & T. Račiūnaitė, Vilnius: Vilnius Academy of Arts Press, 2015, p. 19–25. 3. Fire – the Centre of the Ancient Baltic Religion, <i>The Lithuanian Millennium. History, Art and Culture</i>. Eds. M. Iršėnas & T. Račiūnaitė, Vilnius: Vilnius Academy of Arts Press, 2015, p. 27–33. 4. Etnogeografijos keliu, dar kartą atrasti Žemę, <i>Liaudies kultūra</i>, 2014, Nr. 2, p. 46–59. 5. Iš prigimtinės kultūros žodyno: juoda žemė, <i>Liaudies kultūra</i>, 2013, Nr. 4, p. 60–80. 6. Gamta ir kultūra: šventos Vieکشnių pušys, <i>Žemaičių praeitis 16. Vieکشniai. Istorija ir kultūra</i>, Vilnius, 2013, p. 69–99. 7. The Excavations in Bajorai Cemetery during 2006–2009, <i>Archaeological Investigations in Independent Lithuania 1990–2010</i>, eds. G. Zabiela, Z. Baubonis, E. Marcinkevičiūtė, Vilnius, 2012, p. 145–151. 8. The Kukaveitis Sacred Site, <i>Archaeological Investigations in Independent Lithuania 1990–2010</i>, eds. G. Zabiela, Z. Baubonis, E. Marcinkevičiūtė, Vilnius, 2012, p. 358–361. 9. Kraštovaizdžio skaitymas su patirties žodynu, <i>Liaudies kultūra</i>, 2012, Nr. 4, p. 50–61. 10. Use and reuse of ancient sacred places in Mikytai, Žemaitija National Park, NW Lithuania, <i>The Diversity of Sacred Lands in Europe. Proceedings of the Third Workshop of the Delos Initiative – Inari/Aanaar 2010</i>, eds. J.-M. Mallarach, T. Papayannis and R. Väisänen, Vantaa, 2012, p. 75–83. 11. Ancient Sacred Places in Lithuania: Crossroads of Geography, Archaeology and Folklore, <i>Archaeologia Baltica</i>, 2011, vol. 15, p. 45–55. 12. Gervėčių sala istorijos tėkmėje, <i>Liaudies kultūra</i>, 2011, Nr. 5, p. 17–34. 13. Lietuvos krikštas: istorija ir tautosaka, <i>Liaudies kultūra</i>, 2011, Nr. 2, p. 12–20. 14. Mirusiųjų deginimo refleksijos: padavimas apie Migonių piliakalnį, <i>Tautosakos darbai</i>, 2011, t. XLI, p. 107–134. (Bendraautoris L. Kurila).

Patvirtinta VU, LLTI ir LMTA etnologijos doktorantūros komiteto 2016 m. kovo 31 d. posėdyje, protokolo Nr. R6-3

Doktorantūros komiteto pirmininkė

dr. Daiva Vaitkevičienė